

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบ โรงเรียนในประเทศไทย พุทธศักราช 2519 ถึง 2529" มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณของวิทยานิพนธ์สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านต่าง ๆ คือ จำนวนวิทยานิพนธ์ที่ผลิตได้ในแต่ละปี ประเภทของการวิจัยในวิทยานิพนธ์ ลักษณะ เนื้อเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง พื้นที่ที่ศึกษา และยังสามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับตัวนิสิตผู้ทำวิทยานิพนธ์ คือ ศึกษาเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ และการได้รับหรือไม่ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมดมีจำนวน 242 เล่ม แยกเป็นวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 26 เล่ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 36 เล่ม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 42 เล่ม และมหาวิทยาลัยศิลปากร 138 เล่ม ผู้วิจัยใช้แบบวิเคราะห์และคู่มือวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ที่สร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่แต่ละรายการ ต่อจากนั้นจึง เสนอผลวิเคราะห์โดยค่าความถี่และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ทำวิทยานิพนธ์

1.1 เพศ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน เป็นเพศชายและหญิงจำนวนเท่ากัน คือ 121 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เมื่อพิจารณาารายสถาบันพบว่าผู้ทำวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหญิงมากกว่าชาย ส่วนผู้ทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นชายมากกว่าหญิง

1.2 อายุ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ไม่ระบุอายุไว้ในวิทยานิพนธ์ของคน คิดเป็นร้อยละ 75.62 ยกเว้นผู้ทำวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ระบุว่ามียุระหว่าง 26 - 30 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.84 ช่วงอายุที่มีความถี่ต่ำสุดของทั้ง 4 สถาบันคือ 21 - 25 ปี ซึ่งมีเพียงร้อยละ 0.83

1.3 อาชีพ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ครูหรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้ยังไม่ประกอบอาชีพและไม่ระบุอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 27.69 น้อยที่สุดได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานองค์กรเอกชน สมาคม มูลนิธิ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 0.41

1.4 การได้รับและไม่ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน โดยเฉลี่ยได้รับทุนคิดเป็นร้อยละ 23.97 เมื่อพิจารณารายสถาบันปรากฏว่าผู้ทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับทุนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.52 น้อยที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีเพียงร้อยละ 1.72

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์

2.1 จำนวนและปีพ.ศ. ที่ทำวิทยานิพนธ์ จากจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 242 เล่ม เมื่อพิจารณาโดยสรุปทั้ง 4 สถาบัน ปีพ.ศ. ที่มีวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ ปีพ.ศ.2528 คิดเป็นร้อยละ 21.08 รองลงมาคือ ปีพ.ศ.2529 คิดเป็นร้อยละ 18.60 น้อยที่สุดคือ ปีพ.ศ.2520 และปีพ.ศ.2521 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 3.30

2.2 ประเภทการวิจัยในวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 90.91 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงทดลอง คิดเป็นร้อยละ 7.44 และน้อยที่สุด คือ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ร้อยละ 1.65 เมื่อพิจารณารายสถาบัน ผลก็ออกมาทำนองเดียวกันและในวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไม่มีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ และการวิจัยเชิงทดลองเลย

2.3 ลักษณะของเนื้อเรื่อง วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่มีลักษณะเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 42.32

รองลงมา เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานหรือสายสามัญ คิดเป็นร้อยละ 21.06 น้อยที่สุดคือ เกี่ยวกับปรัชญา อุดมการณ์ นโยบายและแผน ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งมีเพียงร้อยละ 1.24

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 32.25 รองลงมาคือ แบบประเมินค่า คิดเป็นร้อยละ 21.94 น้อยที่สุดคือ แบบวัด มีเพียงร้อยละ 1.50 นอกจากนี้ยังพบว่าวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 ชนิด

2.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้ความถี่ ร้อยละและอัตราส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.76 รองลงมาได้แก่ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการวัดการกระจาย ร้อยละ 24.25 ในสถิติภาคบรรยาย ส่วนสถิติภาคสรุปอ้างอิงนั้น ใช้การทดสอบค่าทีและค่าซีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.32 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วมและการทดสอบค่าเอฟ คิดเป็นร้อยละ 10.30

เป็นที่น่าสังเกตว่า มีวิทยานิพนธ์ที่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพียงร้อยละ 2.13 ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไม่มีวิทยานิพนธ์ที่เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเลย

2.6 ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้ประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้เรียน ผู้ร่วมโครงการหรือกิจกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.24 รองลงมาคือ กลุ่มผู้สอนและวิทยากร คิดเป็นร้อยละ 19.58 น้อยที่สุดคือ ใช้สื่อการศึกษาลักษณะต่าง ๆ เป็นประชากรในการวิจัย มีเพียงร้อยละ 0.30

2.7 พื้นที่ที่ศึกษา วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 21.24 รองลงมาคือ จังหวัดในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 17.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายสถาบัน ผลก็ออกมาในทำนองเดียวกัน ยกเว้นวิทยานิพนธ์ของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ใช้พื้นที่ทั่วประเทศมาก เท่ากับใช้พื้นที่ใน เขตกรุง เทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ทำวิทยานิพนธ์

1.1 ผู้ทำวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษานอก ระบบโรงเรียนของทั้ง 4 สถาบัน เป็นชายและหญิงจำนวนเท่ากัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่านิสิตแต่ละรุ่นที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่รุ่นแรกจนถึงรุ่นปีพ.ศ.2529 เป็นชายและหญิงเท่ากันพอดี แสดงว่าผู้สนใจสมัคร เข้าศึกษาสาขาวิชานี้ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นชายและหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน

1.2 ผู้ทำวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ไม่ระบุอายุไว้ในวิทยานิพนธ์ของตน แต่เท่าที่ระบุอายุไว้ปรากฏว่าอยู่ในช่วง 26 - 30 ปีมากที่สุด ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเพิ่มเติมเพื่อวางรากฐานการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางครอบครัว (อุ้นดา นพคุณ 2527 : 44) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในหน้า "ประวัติผู้วิจัย" หรือ "ประวัติการศึกษา" นั้น ส่วนใหญ่ไม่ระบุ วัน เดือน ปีเกิดของผู้ทำวิทยานิพนธ์เอาไว้ จะมีก็เพียงประวัติการศึกษาโดยย่อเท่านั้น

1.3 ผู้ทำวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการครูหรืออาจารย์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ครูหรืออาจารย์ต่างมีคุณสมบัติหรือสถานภาพเป็นบัณฑิตทางการศึกษามาแล้ว และเป็นกลุ่มอาชีพที่มีจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น เมื่อศึกษาคณะระดับมหาบัณฑิตจึงเลือกสาขาวิชาทางการศึกษา เช่น เดียวกันซึ่งเป็นสายตรง นอกจากนี้ระเบียบการสมัคร เข้าศึกษาคณะระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนของแต่ละสถาบัน ยังเอื้ออำนวยให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีวิชาเอกต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่วิชาเอกการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถสมัคร เข้าศึกษาได้

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานองค์กรเอกชน สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ นั้น เท่าที่ระบุไว้ในวิทยานิพนธ์มีเพียง 1 คนเท่านั้น

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของคนให้ศึกษา
 ค่อยด้วยเหตุผลนานาประการ เช่น หัวหน้าหน่วยงานอาจเห็นว่าไม่มีความจำเป็น เป็นต้น

1.4 ผู้ทำวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาจากระบบโรงเรียนของ
 ทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนและไม่ระบุว่าได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ ที่
 เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะแหล่งให้ทุนทั้งภายในและภายนอกสถาบัน มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ
 ไม่อาจจัดสรรให้ผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ได้ ยกเว้นมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์
 เกินกว่าครึ่งหนึ่งได้รับทุนอุดหนุน ซึ่งในจำนวนนั้น เป็นทุนจากบัณฑิตวิทยาลัย เกือบทั้งหมด

ระเบียบการขอรับทุนอุดหนุนที่มีเงื่อนไขมาก ไม่สะดวกต่อการปฏิบัติก็อาจ
 เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเหตุให้ผู้ทำวิทยานิพนธ์ไม่ขอรับทุนอุดหนุน ประกอบกับช่วง เวลาที่ใช้ทำวิทยานิพนธ์
 เป็นช่วง เวลาที่ใกล้สำเร็จการศึกษา นิสิตต้องศึกษาค้นคว้า ต้องติดต่อประสานงานกับบุคคล
 หลายฝ่าย การดำเนินการขอทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์จึงอาจถูกละเลย

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์

2.1 ปีที่ผลิตวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาจากระบบโรงเรียน
 ของทั้ง 4 สถาบันมากที่สุดคือ ปีพ.ศ.2528 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ปีพ.ศ.2528 เป็นปีที่มี
 ผู้สำเร็จการศึกษาจาก 4 สถาบัน ออกมามากที่สุด และอาจเป็นเพราะการรับนิสิตเข้า
 ศึกษามากขึ้นในช่วงระยะก่อนปี พ.ศ.2528 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดสอนสาขานี้ในปี พ.ศ.
 2523 พร้อมกันของ 3 สถาบันคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 และมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ต่อจากนั้นก็เริ่มมีวิทยานิพนธ์ออกมาบ้าง เล็กน้อย ในปี พ.ศ.
 2525 - 2526 พอมาถึงปี พ.ศ.2527 ผู้ยังไม่สำเร็จการศึกษาที่ตกค้างอยู่ตั้งแต่ปีแรก ๆ
 ของ 3 สถาบันนี้ ถูกเงื่อนไขของเวลาบังคับทำให้เกิดสภาพกระจุกตัวในช่วงปี พ.ศ.2528
 ดังนั้นในปีนี้วิทยานิพนธ์จึงถูกผลิตออกมาเป็นจำนวนมากกว่าทุกปี

2.2 ประเภทการวิจัยในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาจากระบบ
 โรงเรียนของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย อาจเป็นเพราะว่าการวิจัย
 เชิงบรรยาย เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ทำให้เกิดความเข้าใจสภาพความ
 เป็นจริงเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน (กาญจนา มณีแสง 2522 : 107) จึง

เป็นเหตุให้นิสิตมหาวิทยาลัยศึกษานอกกระบวนโรงเรียนซึ่งส่วนมากเป็นผู้มีอาชีพรับราชการ ครู อาจารย์ ทำวิทยานิพนธ์ในรูปการวิจัยเชิงบรรยายมาก เพราะต้องการค้นหาสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ตนสังกัด ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2526 : 143) ที่กล่าวว่า วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาเป็นการวิจัยโดยวิธีสำรวจหรือเชิงบรรยายมากกว่าร้อยละ 90 เพราะเป็นวิธีวิจัยเริ่มแรกในวงการศึกษและผลการวิจัยที่ได้ก็เป็นประโยชน์ ซึ่งได้เริ่มทำการวิจัยเชิงบรรยายมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2473 จนถึงปัจจุบัน

การทำวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาสาขาอื่นนอกจากการศึกษานอกกระบวนโรงเรียน ส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ดังข้อค้นพบที่ปรากฏในงานวิจัยของ จารุณี เดียตระกุล (2527 : 26) ศรีสว่าง กริชพิทยาวุธ (2527 : 29 - 30), พัชรี คราประยูร (2513 : 46), ภรณ์ ศิริโชค (2520 : 127), ชูระวี ชัยกิจไทย (2522 : 92), พิมพ์ไล ทองโพยลย์ (2524 : 52), พิชัย ดลเสมอ (2527 : 40), เพ็ญพิศ ประวีณวรกุล (2527 : 39) และ อัจฉรา ดิสวัสดิ์ (2528 : 56)

2.3 ลักษณะเนื้อเรื่องในวิทยานิพนธ์ทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนประเภทอื่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า หัวข้อที่จำแนกไว้ว่า "เกี่ยวกับการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนประเภทอื่น" เป็นหัวข้อสุดท้ายของการแบ่งลักษณะเนื้อเรื่องในวิทยานิพนธ์ หัวข้อนี้ประกอบไปด้วยข้อย่อยคือ การประเมินผลหลักสูตร การประเมินผลโครงการหรือกิจกรรม การสร้างสื่อการเรียนการสอน การศึกษาแนวโน้มการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนในอนาคต การศึกษาของภิกษุสงฆ์ การศึกษาของชนต่างวัฒนธรรมและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา การศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม ประเพณี และศาสนา การบริหารและการนิเทศการศึกษา และข้อย่อยอื่น ๆ ระบุ ซึ่งในจำนวนข้อย่อยเหล่านี้มีวิทยานิพนธ์ที่มีลักษณะเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการบริหารและการนิเทศการศึกษามากที่สุด

หัวข้อลักษณะเนื้อเรื่องเกี่ยวกับปรัชญา คุณธรรม นโยบายนโยบายและแผน มีผู้ทำน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องเหล่านี้ ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับกระบวนการบริหาร การวางแผน การกำหนดนโยบาย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งปรัชญาการศึกษา และปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียน แต่หลักสูตรการศึกษาสาขาวิชานี้ของสถาบันทั้ง 4 แห่งไม่ได้เน้นหนักในด้านนี้ นิสิตจึงไม่ให้ความสนใจด้านนี้เท่าที่ควร

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูล รองลงมาคือ แบบประเมินค่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ทำวิทยานิพนธ์มีข้อจำกัดในเรื่อง เวลา กล่าวคือ ผู้ทำวิทยานิพนธ์พยายามที่จะใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์ให้สั้นที่สุด ประหยัดค่าใช้จ่ายที่สุด เพื่อจะได้สำเร็จการศึกษาโดยเร็ว ดังนั้นจึงเลือกใช้แบบสอบถามและแบบประเมินค่า ซึ่งสะดวก รวดเร็ว และประหยัด ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ พัชรี คราประยูร (2513 : 46 - 47) พิมพิไล ทองโพนุลย์ (2524 : 52 - 53) และ พิชัย คลเสมอ (2527 : 40) ซึ่งระบุว่าวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และอัตราส่วนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการวัดการกระจาย ซึ่งเป็นสถิติภาคบรรยายหรือสถิติพื้นฐาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ สถิติกลุ่มนี้ใช้ตีความหมายข้อมูลและใช้คำนวณก่อนที่จะคำนวณหาค่าอื่น ๆ ในกลุ่มสถิติสรุปอ้างอิง กลุ่มสถิติภาคบรรยายหรือสถิติพื้นฐานนี้มีประโยชน์และใช้กันมาก เนื่องจากจำกัดเป็นรูปสูตรทางคณิตศาสตร์ได้แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อต้องการหาค่าสถิติอื่น ๆ ต้องอาศัยค่าเฉลี่ย (ประคอง วรรณสุด 2522 : 45) ในการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาอื่น ผลการวิจัยก็ออกมาทำนองเดียวกัน คือ ผลวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์ของ ภรณ์ ศิริโชติ (2511 : 127) ผลวิจัยสาขาพลศึกษาของ ชูระวี ชัยกิจไทย (2522 : 92) และผลวิจัยสาขาสัตตศศึกษาของ พิชัย คลเสมอ (2527 : 40)

2.6 ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียน ผู้ร่วมโครงการหรือกิจกรรม ตัวอย่างเช่น เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ของอาสาสมัครในจังหวัดนครราชสีมา" เรื่อง "ความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาผู้ใหญ่

ระดับ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร" เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ เป็นครูหรืออาจารย์ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษานอกระบบโรงเรียน วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ จึงใช้ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ชัดเจน นอกจากนี้ ก็ยังสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้สะดวกเพราะ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมัก เติตหยอสัมพันธ์กัน ไม่รูปแบบใดก็รูปแบบหนึ่ง อัน เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงงานในหน้าที่อีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์อาจจะเจาะจงใช้ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง บางกลุ่มที่เป็นประชากรเป้าหมายของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย

2.7 พื้นที่ศึกษา วิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบัน ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ใน เขตกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการ เก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรใน เขตกรุงเทพมหานครทำได้สะดวก เมื่อต้อง เดินทางติดต่อประสานงาน อีกทั้ง เป็นการประหยัด เวลาและค่าใช้จ่ายด้วย ความหลากหลายของแหล่งข้อมูลและกลุ่มประชากร เป้าหมายด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนใน เขตกรุงเทพมหานคร ก็มีเป็นจำนวนมาก เช่น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญการศึกษานอกระบบโรงเรียน กลุ่มผู้เสนอและกำหนดนโยบาย เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ที่กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ในสถาบันทั้ง 4 แห่ง แม้จะไม่ได้เป็นชาว กรุงเทพมหานครทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ก็พักอาศัยอยู่ใน เขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษานอกระบบ โรงเรียนในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2519 ถึง 2529 ของทั้ง 4 สถาบัน จำนวน ทั้งสิ้น 242 เล่ม พบว่าเท่าที่ผ่านมามีวิทยานิพนธ์จำนวนไม่น้อยมีลักษณะ เนื้อเรื่องคล้ายกันมาก ตัวอย่างเช่น เรื่อง "องค์ประกอบบางประการที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร" และเรื่อง "องค์ประกอบบางประการที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับที่ 5 ในเขตการศึกษา 5" ลักษณะ เช่นนี้ แสดงว่าทิศทางการวิจัยสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่กระจายเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ศาสตร์

สาขานี้ เป็นสหวิทยาการโดยธรรมชาติ ซึ่งควรกระจาย ดั้งเดิมสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประสานงานกัน เสนอข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้ทราบพร้อมชี้แนะว่า หัวข้อหรือปัญหาลักษณะใดบ้างที่มีผู้ทำน้อย หรือยังไม่มีผู้ทำเลย หัวข้อเรื่องและปัญหาลักษณะใด เป็นเรื่องใหม่ ทันสมัยและน่าสนใจ เพื่อว่านิสิตจะได้ไม่ต้องลอก เลียนหรือดัดแปลงหัวข้อวิทยานิพนธ์และงานวิจัยของผู้อื่น ซึ่งจะเป็นการ เสริมงานวิจัยในส่วนที่ยังขาดอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเลือกประชากร พื้นที่ทำวิจัย เนื้อเรื่องที่ศึกษา ตลอดจนประเภทการวิจัย

2. ผู้ทำวิทยานิพนธ์ควรแสวงหาแหล่งทุนอุดหนุน ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน การศึกษาของตน เพื่อจะได้ดำเนินการวิจัยไปอย่างราบรื่นต่อเนื่อง สามารถใช้บริการ เครื่องมือหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ทันสมัย ราคาแพงได้เมื่อต้องการ ทำให้ประหยัดเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์อัน เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษาและยัง เป็นการเสริมคุณค่า งานวิจัยเรื่องนั้น ๆ อีกด้วย นอกจากนี้การแสวงหาแหล่งทุนดังกล่าว ยังเป็นดัชนีอย่างหนึ่ง ที่ชี้ว่าผลวิจัยที่ออกมา สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็น แหล่งทุน เพราะหน่วยงานหรือองค์กรส่วนใหญ่มักจะระบุนโยบาย เรื่องปัญหาที่จะให้วิจัย เอาไว้ด้วย ผู้ทำวิจัย เองก็สามารถ เลือก เรื่องปัญหาที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของคนได้

3. วิทยานิพนธ์ที่มีลักษณะ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับ ปรัชญา คุณธรรม นโยบายนโยบาย และแผน ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งจะให้ภาพรวมของทิศทางและกรอบนโยบายระดับสูง ของศาสตร์สาขานี้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ยังมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับลักษณะ เนื้อเรื่อง ด้านอื่น จึงควรสนับสนุนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ปรับปรุงหลักสูตรให้มีการสอนเนื้อหาสาระ ในด้านนี้ ตั้งแต่เนิ่นๆ เข้าศึกษาในปีแรก เพื่อจะได้ นำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในการกำหนด นโยบายและแผนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ เทคโนโลยีทางการ ศึกษาและระบบ เศรษฐกิจ ระบบสังคม ตลอดจนการเมือง การปกครองยุคปัจจุบัน

4. ผู้ประกอบอาชีพในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจและองค์กร เอกชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สมาคม มูลนิธิ ชมรม สโมสร ตลอดจนบริษัท ห้างร้าน นั้น เท่าที่ระบุไว้ในวิทยานิพนธ์ จำนวน 242 เล่มของทั้ง 4 สถาบัน ปรากฏว่ามีเพียง 1 คนเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่นแล้วนับว่าน้อยมาก ดังนั้นหน่วยงานดังกล่าวควร เห็นความสำคัญของการพัฒนา

บุคลากรของตนด้วยการเพิ่มพูนให้เข้าศึกษาคณะระดับมหาวิทยาลัยศึกษานอกกระบวนโรงเรียน
นอกเหนือจากการพัฒนาบุคลากรในมิติจุลภาค เช่น การฝึกฝน การอบรม การสัมมนา
การดูงาน ฯลฯ ซึ่งหน่วยงานอาจดำเนินการอยู่แล้ว ในขณะที่เดียวกันสถาบันการศึกษาทั้ง
4 สถาบันที่เปิดสอนสาขาวิชานี้ในระดับมหัธยมศึกษาควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อหลาย
ชนิด อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้ผู้สนใจจากทุกสาขาอาชีพมองเห็นความสำคัญของ
สาขาวิชานี้ และเล็งเห็นคุณค่าของโอกาสทางการศึกษาตามเจตนารมณ์ของศาสตร์สาขาการ
ศึกษานอกกระบวนโรงเรียน

5. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะทำการศึกษาโดยละเอียดเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

5.1 เกี่ยวกับปรัชญา อุดมการณ์ นโยบายและแผน ของงานการศึกษานอก
นอกระบวนโรงเรียน ทั้งที่จัดบริการโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนในพื้นที่ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะ
แต่ในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์แผนปฏิบัติการของศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียน ระดับจังหวัดและระดับภาค การศึกษาบทบาทขององค์กรเอกชนในอดีต ปัจจุบัน
และอนาคต ที่มีต่อการส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ การศึกษาความ
สัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนกับนโยบายการจัดการศึกษานอกกระบวน
โรงเรียน เป็นต้น

5.2 ควรศึกษาความสนใจและความต้องการในการรับบริการลักษณะต่าง ๆ
ของกลุ่มประชากรที่เป็นเป้าหมายการบริการ การศึกษานอกกระบวนโรงเรียนกลุ่มใหญ่ ๆ เช่น
กลุ่มผู้พลัดโอกาส เนื่องจากคอคอดของระบบการศึกษาแต่ละช่วง กลุ่มผู้ด้อยโอกาสเนื่องจาก
สภาพเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง รวมทั้งกลุ่มชนที่อยู่ในท้องที่ชนบทห่างไกลและคนชรา
 เป็นต้น และควรศึกษาวิจัยโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามร่วมกับเทคนิคอย่างอื่นเพื่อ
จะได้ผลวิจัยที่มีความเที่ยงตรงสูงสุด ตัวอย่างเรื่องที่ควรวิจัย เช่น ความเป็นไปได้ของ
การบริการการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนสายอาชีพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การศึกษาความ
ต้องการทางการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนของคนชราในสังคมเมือง หรือสังคมชนบท เป็นต้น

5.3 ควรมีการศึกษาแบบวิเคราะห์เนื้อหาว่า ผู้ทำวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนในประเทศไทยในระยะหลัง ๆ ใช้ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ของ ทั้ง 4 สถาบัน ในระยะต้น ๆ ทั้งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยประเภทปริสฐธิ และการวิจัย ประเภทประมุคติ ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของคนมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ข้อมูลข้ามสถาบันซึ่งกันและกัน.